

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

80. ÉVFOLYAM

2010 FEBRUÁR

1. SZÁM

“MENJ ÉS NÉZD MEG, HOGY JÓL VANNAK-E TESTVÉREID ÉS A NYÁJ!”

Örömmelszámolok be az *Erős Vár* olvasóinak a Kanadában és az Egyesült Államokban tett utazásunkról. Mindenek előtt megköszönöm, Pröhle Gergely országos felügyelő, a [budapesti székhelyű] Magyar Evangélikus Konferencia elnökének nevében is a megtapasztalt szeretetet és bizalmat. Hála-sak vagyunk a meghívásért Bernhardt Béla főesperesnek, Tamásy Éva és Zoltán clevelandi lelkészeknek, valamint dr. Mekis Éva torontói gyülekezeti felügyelőnek.

Torontót, Chicagót, továbbá Colum-bust, Clevelandot, Cuyahoga Fallst, és Washington DC-t érintő tíz napos kör-utazásunkra ennek az igének a fényében indultunk: *“Menj és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid és a nyáj!”* (1Mózes 37:14). Elmentünk, és megnéztük. Jó volt együtt lenni. Most már jobban tudjuk, mit tehetünk egymásért, és főleg egyértelműbbé vált, hogy miért kell imádkoznunk.

Beszámolómban a teljesség igénye nélkül tallózok a sok-sok élmény között. Pröhle Gergely az összefüggéseket sokszor új megvilágításba helyező, egyszerre személyes és tárgyyszerű előadásaival szerzett alighanem méltán elismerést. Magam főleg igeszolgálatokat vállaltam. Jelen írásomban ezért azt a vezérelvet követem, hogy elsősorban az igei alkalmakról számolok be oly módon, hogy prédikációim néhány gondolatát is papírra vetem. Ezzel is jelezni kívánom, hogy ennek az utazásomat nem turisztikai élményként éltem át, de még csak nem is egyházdiplomáciai feladatnak tekintettem, hanem azt kifejezetten lelkipásztori látogatásnak szántam. Emberek jönnek és mennek, de Isten ígéje örökre megmarad!

I. Toronto

Ádvent első vasárnapjának hétvégéjét tölthettük ebben a hatalmas kana-

dai városban. Jó volt a Mekis család vendégszeretetét élvezni, majd ismerkedni a város nevezetességeivel, így például letekinteni a Torony szédítő magasságából, vagy megcsodálni a Holt tengeri tekerceket bemutató nagyon színvonalas kiállítást. Legnagyobb élményünk azonban a magyar hívekkel való együttlét volt, a város német templomában. Az Istentiszteleten ígére szomjas gyülekezetként, a szeretetvendégségen felelősen együttgondolkodó közösségként voltak jelen a hívek. A torontói magyar evangélikus gyülekezetnek nem egészen ötven tagja van, akik egyebek mellett a mai Magyarországról, a Felvidékről, Erdélyből, a Muravidékről és a Vajdaságból kerültek Kanadába, különböző történelmi korokban. Örültünk annak, hogy együtt ebédelhettünk Vass Zoltán református és Sajgó Szabolcs római katolikus lelkésszel, hiszen a felekezetek együttműködése szórványhelyzetben különösen is létfontosságú.

“Ne félj, kicsiny nyáj!” (Lukács 12:22-32)

Kicsiny nyáj – nem mindegy, hogy a hangsúlyt melyik szóra tesszük. Ha a kicsinységet emeljük ki, akkor az örök kiszolgáltatottság jut mindig eszünkbe. Felekezeti és nemzeti hátrányok. Kisebrendűségi érzés. Ám tehetjük a hangsúlyt a “nyáj” szóra, és akkor megérthetjük, hogy tartozunk valahová. Vihar idején összebújhatunk. Egymást melegíthetjük. És főképpen: pásztorunk, ráadásul Jó Pásztorunk van. Ezért énekelhetjük: Ne csüggedj el, kicsiny sereg... Jézus szavainak folytatása is van, és a teljes mondat így hangzik: *“Ne félj, kicsiny nyáj, mert Isten úgy látta jónak, hogy nektek adja az országot”*. Sajátos jelentést kap mindez a mi esetünkben, főleg, ha Reményik sorira gondolunk: *“elvéttetett az ország tőlünk, / Elvéttetett a hatalom, / És a dicsőség is elvéttetett”*. A mai Magyarország határain kívül, túl az óceánon, rokonoktól, barátoktól több ezer mérföldre

élnek a torontói magyarok. Annál inkább össze kell tartani a kicsiny magyar nyájnak.

II. Ökumenikus lelkésztalálkozó Clevelandban

Emlékezetes marad számunkra az a délelőtt, amelyet különböző felekezeti magyar lelkészek közösségében tölthettünk a nyugatclevelandi templom termében. A “kicsiny nyáj” Jó pásztor mellett dolgozó bojtárai alighanem könnyen megfáradnának, ha nem lenne ez a szellemi és lelki közösség.

“Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek” (Máté 18:19-20)

Görgy Gábor Nincs közös akarat című versében így ír: *“Valahányszor minden lakó / Egyszerre sóhajt, / A bérház fölemelkedik, / Mint egy kivilágított léghajó. / Csakhogy egyszerre sohasem / Sóhajt minden lakó, / Ezért nem emelkedik föl a bérház, / Mint egy kivilágított léghajó.”*

A magyar nemzet sokszor olyan, mint ez a bérház. Nincs összefogás. Még sóhajtani sem tudunk egyszerre Pedig felemelkedhetnénk. Németh Lászlóval szólva “emelkedő nemzet” lehetnénk. Vagy Illyés Gyula metaforájával a “haza a magasban” lehetne a miénk. Talán csak kivételes történelmi pillanatokban volt erre az összefogásra példa. Mondjuk 1956-ban, és úgyahogy 1989-ben. Akkor mintha felemelkedett volna ez a bizonyos bérház, ha nem is mint egy léghajó, de legalább mint egy papírrepülő... S akkor még nem szóltam arról, hogy bizony az egyházban sem nagyon tudunk egyszerre sóhajtani. Bizony, hiányzik az összefogás. Emelkedés helyett jószerevel azt éljük át, hogy lefelé húznak a gondok.

Jézus az egyetértés és az összefogás fontosságáról szól: *“Bizony mondom nektek azt is, hogy ha közületek ketten egyetértenek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám. Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott va- [✓]*

gyok közöttük" (Máté 18:19-20). Jézus itt egyáltalán nem maximalista. Nem milliók összefogásáról szól, mint sok mozgalmi ének, hanem csak két ember egyetértéséről, kettő vagy három közösségéről.

III. Az AMEK közgyűlése

A két évente esedékes közgyűlésre bizony ha tucatnyian eljöttek – ám Bernhardt Béla elnök úr olyan alaposan előkészített és kézben tart mindent, mintha többszáz fős zsinatot irányítana. Pröhle Gergely pedig hazai egyházunknak a diaszpórában élőkért viselt felelősségéről szól, amely reménység szerint hamarosan találkozni fog egy új kormány nemzetpolitikai elképzeléseivel is. Országos felügyelőnk előadását megköszönve Bernhardt Béla főesperes azt a tényt is megemlíti, hogy utoljára 1928-ban látogatta meg hivatalos keretek között országos (egyetemes) felügyelő az amerikai magyar evangélikusokat. Ezt követően örömmel értesülünk arról, hogy az *Erős Vár* című folyóirat változatlanul igyekszik betölteni hivatását, illetve hogy a magánszemélyek által tett alapítványok továbbra is lehetővé teszik hazai ösztöndíjas hallgatók amerikai teológiai tanulmányait. Az általában sajnos előregedő tengerentúli magyarság számos tagja megható önfeladással újra és újra az AMEK-on keresztül küld anyagi támogatást magyarországi, erdélyi, és felvidéki egyházi célokra. Köszönet érte!

Az AMEK 33. biennális közgyűlése – amelynek sikeréhez nagyban hozzájárult dr. Tomaschek László alelnök és Rácz Zsuzsanna pénztáros munkája (sajnos az AMEK jegyzőjével, Rigneyné Szántó Ildikó lelkésznel nem ismerkedhettünk meg, mivel szolgálati kötelezettsége folytán a közgyűlésen nem vehetett részt) – "ékesen és jó rendben" zajlik. A főesperes-elnök már be akarná zárni az alkalmat, amikor vendéglátóink számára váratlanul szót kérünk, és Bernhardt Bélának sok évtizedes áldozatos szolgálataért egyházunk Ordass Lajos emlékérmét adjuk át.

"Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van reátok" (1Péter 5:7).

Egy kedves magyar népdal cseng a fülemben: "A mi Urunk, a mi Urunk nem aluszik, nem aluszik, / Csak mirőlünk, csak mirőlünk gondolkodik, gondlkozik." Úgy érzem összefüggés van a között, hogy nekünk gondunk van, de Urunknak gondja

van reánk. Istenről ezúttal is mint pásztorról szólhatunk, aki nem engedi, hogy tévelygő juhok és szétszórt nyáj legyünk, hanem azt akarja, hogy Őhozzá, lelkünk gondviselőjéhez térjünk. Mert Ő, a Jó Pásztor sajátjaként és név szerint ismer téged. Még akkor is, ha – Márai szavával – "lehull nevedről az ékezet" (Halotti beszéd). Mivel veszélyes szakadékok és sziklaszirtek között kell haladnunk, Ő, a Jó Pásztor elől megy. Nem úgy, mint a nyáját hátulról kísérő alföldi pásztor, aki "terelgeti nyáját, fújja furulyáját". És a mi a legtöbb: a Jó Pásztor annyira szereti nyáját, hogy életét is adja a juhokért. Ha az Úrnak ennyire gondja van ránk, akkor hogy ne vetnénk rá minden gondunkat?!

IV. Istentisztelet Nyugatclevelandban

Ez a magyar evangélikus közösség örvendetes életjelenségeket mutat. Tamásy Éva lelkész nő szívósan látogatja híveit, akik között még akadnak a 20. század elején kitértorgott nemzedék tagjai, továbbá világháborús és 1956-os menekültek, valamint délvidéki, erdélyi és felvidéki magyarok. Férje, Zoltán egyebek mellett az énekkart vezeti. Márton fiúk a gyülekezet egyik kántora, Viola, a kislányuk pedig a vasárnapi iskola élénk tagja.

Az Istentisztelet utáni nagyszerű ebéd további beszélgetésekre is alkalmat kínál. Külön örülök a 90 éves Lelbach Antalné, Andrea néni jelenlétének, aki feleségem rokona, és akivel másnap szívesen kimegyek a magyar temetőbe. Ugyancsak átmelegíti szívemet, hogy családjával itt van a kitért építész, Böjtös László, akit 1986-os clevelandi látogatásom óta jól ismerek. Tiszteletbeli konzuli tevékenységéért és egyházi, egyebek mellett színvonalas templomokat is tervező munkájáért neki egyházunk Prónay Sándor emlékérmét nyújthatjuk át. Aminek pedig különösen is örülök, az az Istentiszteletet követő spontán presbiteri ülés. Ezen őszintén tudunk beszélni a múlt tanulságairól, és a magyar evangélikusság egységére irányuló reménységgel tekinthetünk előre.

"Készítsétek az Úr útját!" (Márk 1:1-5)

Régen a vasúti bakter, ha hallotta a közeledő hajnali vonat füttyét, a kerekek távoli dübörgését, felrázta az állomás várakozástól fáradt, szunyókáló utasait, és harsány hangon kiáltotta: "Jön a vonat, ébredjétek, nyitva a pénztár!"

Mi üldögélünk ezen az állomáson. Kicsit fáradtan, elgyötörtén. Nem vagyunk ébren,

de aludni sem tudunk. Hívős, huzatos a váróterem. Nincs fűtés, barátságatlan a környezet. De várunk valamire. Talán egy hajnali vonatra. Talán a harsány szóra. Talán az Érkezőre.

Állandó átutazásaink során azt éljük át, amit egykor Dsida Jenő irt versében: "Nem volt csatlakozás / Hat óra késést / jelzett a vonat és koromsötétben / hat teljes órát gubbasztottam a székelykocsárdi / váróteremben: fáradt voltam és olyan / törött lelkű a sok-sok szenvedéstől". Az Újszövetség ádventi üzenete így is lefordítható: Van csatlakozás! Nem hiába várakozunk a világi pályaudvaron. Sokak rémhírterjesztésével és lemondásával szemben igenis jön a Názáreti.

Egyrészt az érkező Jézus útját kell előkészíteniünk, másrészt utakat kell találnunk egymáshoz is. Ebben az összefüggésben idéztem Farkas Árpád erdélyi költő versét: "Alagutakat a hóban! / Milljonnai egymást kereső utat! / Itt a szívdobogás is havat olvaszt. / S álmodok keringenek / az öröm és a kín / eltömlhetetlen járatain."

Beszámolómban, ahogy ígértem, az igei alkalmakra összpontosítottam. Így aztán nem szóltam tárgyalásainkról az Amerikai Evangélikus Egyház chicagói központjában, látogatásainkról a columbusi és chicagói teológiai főiskolán, valamint Elisabeth Eaton püspökasszonynál, részvételünkről az Amerikai Magyar Koalíció washingtoni díszvacsoráján, illetve két nagyon tanulságos clevelandi élményünkről: az egyházvezetés által szanálásra ítélt Szent Imre római katolikus templom fájdalmas gondjaival való szembesülésről, valamint látogatásunkról a keletclevelandi első magyar ev. templomban. Utóbbiról csak annyit: Mege-rősödött bennünk a meggyőződés, hogy az amerikai magyar evangélikusság távolabbi és közelebbi múltját őriznünk, a felbecsülhetetlen értékű dokumentumokat mentenünk kell. Ebben az ügyben hamarosan konkrét javaslattal fordulunk clevelandi testvéreinkhez.

Addig is szép régi köszöntésünkkel fordulok amerikai magyar testvéreimhez: Erős vár a mi Istenünk!

Dr. Fabiny Tamás püspök

A címszalagok január 30-ig kerültek kiigazításra, míg a nyugtázásokat január 23-ával zártuk le. További helyesbítésekre az áprilisi számban kerül sor. X

KETTŐS FELELŐSSÉGGEL

Többször jártam már az Egyesült Államokban és Kanadában is, mégis különös izgalommal vártam közös utunkat Fabiny püspök úrral. Az ő soraiból is kitűnik, hogy tudatában voltunk és vagyunk annak a felelősségnek, amit viselünk, s utunkat korántsem holmi városnézésnek tekintettük. Mindezek ellenére számomra minden utazás kapcsolódás. Kikapcsolódás azért, mert magunk mögött hagyjuk az otthoni rutint, a hétköznapok jól ismert, gyakran ismétlődő veszélyeit, országunk és egyházunk gyakran kicsinyes belügyeit. Utazás közben tanulhat az ember, a sok érdekesség, az új ismeretségek feledtetik a csomagolás, kapkodás, reptéri vegzatúra minden nyűgét, s a szó szoros értelmében kinyílik a világ. Így volt ez a kilencvenes évek elején, amikor Greyhound buszon jártam körbe az Egyesült Államok nagyvárosait. Amerika alulnézetből – mondhatnám: hátzissákkal a kihalt buszpályaudvarokon, alvás a túlhűtött buszon, olcsó szálláshelyek gyanús tisztaságú ágyneműi, ugyanakkor rengeteg emberi tapasztalat, kedves gesztus. Vagy amikor hivatalos úton, a "German Marshall Fund" vendégeként egy hónapon át ismerkedhettem e hatalmas ország politikai és gazdasági intézményrendszerével, amikor messze nem alulnézetből, hanem sokkal inkább messze eltávolodva az átlagember gondjaitól élhettem át az amerikai életforma számos örömet és persze ellentmondásosságát.

Mostani utunk a Fabiny püspök úr által említett lelkipásztori felelősségen, a "nyáj" iránti odaforduláson túl a Magyarországon is hasznosítható tapasztalatok megszerzéséről, a lehetséges tanulságok levonásáról is szólt. A felelősségünk kettős: mit tudunk mondani az óhazáról olyan közösségben, ahol a jelenlévők többsége nap mint nap követi a hazai történéseket?

Torontóban meg is jegyeztem, hogy a József történetéből vett alapige továbbgondolva számos kockázatot és veszélyt rejteget a "testvéreket és a nyáját" nézők számára. Mert ha mély kútba nem is vettetünk, a hallgatóság kritikája lehet szigorú, akár túl reményteljes, akár túl sötét képet festünk a hazai viszonyokról. A felelősség ma-

sik része, hogy milyen tapasztalatokat tudunk magunkkal vinni Magyarországra, melyek által egyházunk működése javulhat, küldetése kiteljesedhet. Tamás püspökhöz hasonlóan azért vagyok én is hálás mindazoknak, akik utunkat szervezték és segítettek, mert az amerikai magyar evangélikusság tapasztalataival és lehetőségeivel, örömeivel és nehézségeivel természetes módon segített nekünk észrevenni a különbségeket, látni a hazai előnyöket és lemaradásokat.

Az Újvilágba érkezve rögtön feltűnik a SOKFÉLELŐSSÉG a rengeteg különböző arcszínű, más-más antropológiai jellegzetességgel rendelkező ember. Hamar meg lehet szokni a látványt, s a sokaság méretéhez is alkalmazkodik a kisebb mennyiségekhez, létszámokhoz szokott európai. Hányan, hányféleképpen keresték már itt a boldogulásukat az elmúlt évszázadokban? Az első angol és francia telepeseiktől a századelő magyar és német emigránsain át a manapság Ázsiából érkező kereskedőkön keresztül a menekült státuszért folyamodó magyar cigányokig, mind igyekeznek békésen meglenni ebben a barátságosnak tűnő nagyvárosban, Torontóban.

A magyarnyelvű Istentisztelet a német gyülekezet templomában van, a mi szolgálatunkat követő német alkalomra jönnek is az idős német némbácsik. Egyikük harsány Jó napot-tal köszön ránk, mint kiderül azért, mert bánáti sváb, kelet-porosz férjével viszont már Kanadában ismerkedett meg. A bácsi viszont oroszul beszél egy kicsit, lám a sokféleségnek már korábban is voltak hasznos oldalai.

A meghatóan kedves és agilis Mekis Éva felügyelőasszony a mi békéscsabai szlovák eredetű sokféleségünket hozza be a nagy közösbe erdélyi származású férjével. Gyerekei magyar nyelvtudása miatt kevésbé kell aggódnunk, mint a szintén Torontoba szakadt egykori gimnáziumi osztálytársam gyerekeinek igazi kanadaivá válása miatt. Egy indiai vendéglő vacsoraasztalánál színes elbeszélésben van részem arról, hogy milyen is az, amikor a zsidó származását vállaló magyar házaspár kamasz gyermekének udvarolni kezd a gazdag hindu bútorkereskedő hasonló korú fia.

Mennyi vita folyik manapság Magyarországon a népességcsökkenésről, a bevándorlás esetleges szükségességéről, a különböző etnikai jellegzetességek összeegyeztethetőségéről! A mi többnemzetiségű egyházunkra különös felelősség hárul az ellentétek elsimításában.

Toronto is egy tenger-szerű nagy tó, az Ontario mellett fekszik, csak úgy, mint következő úticélunk, Chicago. A víz közelsége sajátos hangulatot kölcsönöz a városoknak, valahogy európaibbá teszi őket. Tudjuk, Chicago is legendás hely, de a híres belvárost az építészetileg egyedülálló felhőkarcolóival csak a távolból látjuk.

A teológiai fakultáson Echols elnök fogad minket, barátságos fekete bőrű lelkész. Az amerikai egyetemeken az elnököt nem feltétlenül tudományos érdemei, hanem társadalmi elfogadottsága alapján választják meg az intézmény élére. Elnök úr a beszélgetés során nem mulasztja el megmutatni az Obama elnökkel közös fényképét. Más irodákban is azt tapasztaljuk, hogy az afro-amerikai munkatársak valamilyen apró utalással, plakáttal, fényképpel, jelvényvel igyekeznek emlékeztetni arra, hogy lám, hasonlóság van köztük és az ország első embere közt. Hiába, nagy dolog ez, hogy egy évvel ezelőtt nem fehér bőrű elnököt választottak. Az intézményekben, templomokban mindenütt jelen van a csíkos-csillagos zászló, egyáltalán minden vallási vagy más közösség, réteg igyekszik láthatóvá tenni identitását.

Ez a faji, nemzeti, vallási, közösségi BÜSZKESÉG meghatározza az emberek viselkedését. Fontosnak tartják, amit tesznek, és hogy ők teszik mindezt, mintha nem is történhetne ez másként. Hol vagyunk mi ettől Magyarországon? Az amerikai lutheránusok központjában látjuk, hogy milyen profizmus kell egy ilyen nagy lélekszámú egyház szervezetének működtetéséhez. Olyan szakmai kiválóság, ami ugyanakkor nem nélkülözheti a külső segítők lelkesedését. A kampányok, adománygyűjtések során meg kell szólítani mindenkit, ebben a sokféle emberből álló közegben nap mint nap el kell magyarázni, hogy miért büszkéek arra, amit csinálnak, és miért lehet fontos ez mindenkinek. [✓]

S bármily professzionális a szervezet, a működés kulcsa mégis csak az ÖNKÉNTESÉG. Talán ez az, ami nálunk a leginkább hiányzik. Sokan a szocializmust okolják ezért is; az állami gondoskodás – bármily szerény mértékű volt is – lustává tette az embereket, az önmaguk és közösségeik iránt érzett felelősséget kiölte belőlük.

Columbus (Ohio) – főleg Chicagohoz képest – kisváros, mégis lejárjuk a lábunk a repülőtéren. Én nem ismerem a minket váró professzort, de az este folyamán hamar kiderül, hogy tudományos hírneve, elismertsége ellenére milyen bensőséges kapcsolatot tart fenn diákjaival. A könyvtárban aztán látjuk azt a kis kiállítást, melyen elmúlt évi utazásainak emlékeit mutatja be, fényképekkel, emléktárgyakkal. Hallgatók és tanárok jelen vannak egymás életében, tudnak egymásról, érdeklődnek egymás iránt.

Másnap kora reggel a püspökből lett elnök lát minket vendégül. Kedvesen kínál az általa útközben vásárolt reggelivel. Zacskóból esszük a jellegzetes amerikai szendvicseket, papírpohárból isszuk a jellegzetesen híg amerikai kávé és közben úgy beszélgetünk, mintha már évek óta ismernénk egymást. Ez az a lefegyverző KÖZVETLENSÉG, ami Európából nézve olykor valami furcsa naivitásnak, rossz manírnak, vagy legalábbis indokolatlan kedveségnek látszik. Úgy tűnik azonban, hogy működik, nem csökkenti a tudományos igényességet, fegyelmet, ugyanakkor az emberi érintkezést gördülékenyebbé teszi.

A közvetlenség a magyar közösségre is "begyűrűzött", Tamásyénál és a clevelandi magyaroknál ezt érezzük. Éva és Zoltán beavat minket a magyar közösség gondjaiba, már első este meglátogatjuk azt a magyar katolikus plébániát, amit a püspök éppen "racionalizálni" akar, vagyis el akar adni a hivek feje fölül. Szomorú látni a hatalmas közösségi termeket, a régi fényképeken az egykor több ezres közösség alkalmait, a magyar iskola kis székeit, ódon palatábláit.

Ugyanakkor micsoda öröm "egy kis

"hazai": A vásárcsarnok magyar hentesénél azért még hamisítatlan magyar kolbászt lehet kapni, igaz, az amerikai trendnek megfelelően az is ki van írva: "low fat", vagyis csökkentett zsírtartalommal. Az egykori magyar utca és az idillien szép, egy kis magyar szigetet is magában foglaló nemzetek parkjának környéke – ahogy itt mondják – elszlamosodott, vagyis az egykor polgári környékre beköltözött a szociálisan elesett színesbőrű lakosság. Az egyik utcában még elegáns villák, a másokban már lerobbant kunyhók.

Autón egy percen belül megyünk el a világ egyik leghíresebb koncertterme, leggazdagabb képzőművészeti gyűjteménye, és az egykor virágzó amerikai nehézipar romhalmazai mellett. Ez is Amerika, a SZÉLSŐSÉGEK országa. Persze ha belegondolunk, akkor ilyesmit otthon is látunk, igaz, a különbség talán nem ekkora. A Buckeye Road állapota deprimáló, az elmúlás szemmel látható. Nem is tudom, hogy érzelmileg hogyan kezeljem a látottakat. Olyan ez, mint az erdélyi magyar emlékek folyamatos leromlása, a környezet elmagyartalanodása?

Vagy itt a magyarság természetes és örömteli integrációjáról van szó? Az egykori virágzó magyar élet emlékeit, dokumentumait viszont mindenképp meg kellene őrizni!

Washingtonban Tamás püspökkel betérünk a repüléstörténeti múzeumba. Az első repülőgépet ácsoló Wright-testvéreknek külön termet szánnak. Püspök úr némi meglepődéssel állapítja meg, hogy lám a repülés úttörői is papgyerekek voltak. Viccelődünk, hogy tán azért törekedtek ennyire az ég felé.

Hazatérve a karácsony előtti budapesti tumultusban ismerősen csengenek az amerikai karácsonyi dalok. Lám ugyanazt játsszák világszerte. Ám a globalizáció nekünk keresztyéneknek, magyar evangélikusoknak nem újdonság. Isten igéjére figyelve, megannyi különbözőségünk és bajunk ellenére is egy nyelvet beszélünk – s egyet biztosan értünk. Hálás vagyok ennek újbóli megtapasztalásáért!

Prőhle Gergely országos felügyelő

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk a 2009. dec. 7-e és 2010. január 23-a között vett adományokat.

•AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$100: Asbóth Gyula *szülei, Nt. Asbóth Gyula táb. alesperes és felesége sz. Pfeiffer Ilona emlékére* (VA), dr. Mészáros Sándor (PA), **\$30:** Baráth Janka (FL), Jankó Katalin (BC), **\$25:** Brachna Etel (OH), Molnár József (PA), **\$24:** Balázs Irén (PA), **\$20:** Mergl Éva (PA), Szontágh György (NC), **\$19:** Lengyel Károly (OH), Sikora Margit (OH), **\$15:** Irsay Nandine *ajándékélfizetésre is* (CA), **\$10:** Gracza Rezső (MN), Kocsis Irma (NY), Papp Gábor (FL), Szeebach Etelka (OH), Vajda István *felesége, Anikó emlékére* (FL), Virágh Ágnes (OH), **\$8:** v. Hefty Frigyes (CA), Ketzán Tibor (PA), Lelbach Andrea (OH), Sala Norbert (OH), **\$6:** Dr. Soldes Ilona (NY), **\$5:** Dr. Gombocz István (SD), Zugor Ernő (ON), **\$4:** Csépes Elza (OH), Darida Róza (OH), Miller Henrik (OH), Palotay József (PA), Patay Artúr (IL), Vietorisz Lajos (BC), **\$2:** Ecker Sámuel (OH), Ferenczek Erzsébet (NC).

•AZ A.M.E.K. SZOLGÁLATÁRA

\$100: Domján Olga (ON), Ketzán Tibor *dr. Ötvös László emlékére* (PA), **\$50:** Tomaschek László (OH), **\$30:** Sárkány Károly (SC), **\$20:** Lelbach Andrea (OH), **\$5:** Szalay Gyula (FL).

•A.M.E.K. TAGSÁGRA

2010: Baráth Janka (FL), Bernhardt Béla András (OH), Brady Shirley, Finn Katalin (MA), dr. Gombocz István (SD), Gósi Irma (FL), Kocsis Irma (NY), Lovagi Tibor (OH), Papp Gábor (FL), Sárkány Károly (SC), Szontágh György (NC), **2011:** Dr. Soldes Ilona (NY), Vajda István (FL).

•EGYHÁZI INTÉZMÉNYEKRE

Bp.-Fasori Ev. Gimnázium - **\$100:** Strasser Alfréd (NY).

•ELŐFIZETÉSEKRŐL

Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat **Erős Vár** névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Minden előfizetést és felülfizetést a beküldő értesítése szerint könyvelünk el. Többre azonban, mint három évre szóló előfizetést nem fogadunk el; az előálló "maradékot" adománynak tekintjük. Az adományt felsoroljuk, az előfizetés állását a címszalagon jelezzük. ✕

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA: MÁRCIUS 15.

Az áprilisi számmal visszatérünk a megszokottabb lap beosztáshoz és tartalomhoz.

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. Editor: The Rev. Béla Bernhardt. Annual subscription: \$6 in the USA, US\$8 from Canada, US\$15 from overseas by air mail. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkeikért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadából 8 US dollár, tengerentúlról légipostán évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni sziveskedjenek. — Nyomda/Printers: Adkins & Co. Inc., 14541 Madison Ave., Lakewood, OH 44107. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címére küldendő:

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

PROLONGÁLT KEGYELMI IDŐSZAK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE 1956. NOVEMBER 1-E ÉS 1958. JÚNIUS 17-E KÖZÖTT
XXIII. RÉSZ: TÁRGYALÁSOK AZ ÁLLAM KÉPVISELŐIVEL, 1957. NOVEMBER 12, 15, 25, ÉS 29

MÁSODIK TÉMAKÖR: SZEMÉLYI KÉRDÉSEK

Az 1956-os szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából cikksorozatban emlékezünk meg azokról az eseményekről, melyek a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintették azokban az időkben. Sz.

*

A személyi kérdések megtárgyalását Horváth János az egyetemes felügyelői, püspöki illetve kerületi felügyelői tisztségekkel kapcsolatosan vetette fel. A leggyorsabban az egyetemes – Mihályfi Ernő – illetve a Déli Evangélikus Egyházkerület – Darvas József – felügyelői tisztségeinek kérdéseivel végeztek. Horváth János elmondása szerint egyik felügyelő sem óhajt visszatérni hivatalába. Mindössze azt kérte, hogy megfelelő ünnepélyességgel búcsúztassák majd őket. Az Ordass vezette egyházi delegációnak nem volt semmi ellenvetése ezzel kapcsolatosan. Az ÁEH által meghívott személyek sem emeltek kifogást a két személy távozása ellen. Sőt, a tárgyalások másik két pontján már az Ordass Lajos mellett a jövőben dolgozó kerületi illetve egyetemes felügyelő személyével kapcsolatosan konkrét személyek megnevezésére is sor került. Kerületi felügyelőként id. Fasang Árpád neve került szóba az "egyházi" oldal részéről. Abban az időben ő a Művelődésügyi Minisztérium egyik főosztályán dolgozott. Ugyanehhez a minisztériumhoz tartozott az Egyházügyi Főosztály néven működő egykori ÁEH is. Horváth János elfogadhatónak nevezte ezt a megoldást, mert, mint mondta: "... ha ő [ti. Fasang Árpád B.E.] itt a minisztériumban főosztályvezető lehet, akkor az állam részéről meg van az a bizalom, amire az egyháznál betöltött tisztségnél szükség van."

Egyetemes felügyelőként viszont Mályusz Elemér a neves történész neve merült fel, ő éveken keresztül az Evangélikus Országos Levéltárat gazdagította hatalmas tudásával. Politikai okokból oda számúzték.

A következő kérdés – nagy meglepetésre! – az 1957. évi 22. számú törvényerejű rendeletnek a MEE két püspökére történő alkalmazása volt. A meglepetés oka az volt, hogy a törvényerejű rendelet meghozásának pillanatában, 1957 tavaszán, Horváth János személyesen jelentette ki, hogy a MEE-ben ezen a téren minden rendben

van. A két püspök törvényes módon működik, rájuk nem érvényes a rendelet. Most viszont Horváth János két dolgot jelentett ki. Az első kijelentés Ordass Lajos státuszára vonatkozott. "Ami Ordass püspök úr státuszát illeti, itt a formális rész van hátra, az Elnöki Tanácstól a megerősítése. A jövő hét folyamán azt gondolom, készen lesz a szükséges írás."

A másik püspök – Túróczy Zoltán – esetében azonban Horváth János a következőket mondta. 1952-es eltávolítása nem volt "megfelelően megalapozva", most viszont majdnem egy évig püspök volt, tehát rehabilitálódott. Azonban: "... politikai felfogása, és az egy év alatti magatartása olyan volt, hogy megfelelő formák közötti nyugalomba vonulása az egyház és állam viszonya szempontjából is hasznosabb." Ezek a kijelentések Túróczy Zoltán távollétében hangzottak el. A vita nem azon robbant ki, hogy az államhatalom Túróczy Zoltánt nyugdíjba akarta küldeni, hanem azon, hogy azonnal meg is mondták, hogy hogyan képzeli el az utódlást. Vető Lajost kívánták Túróczy helyére visszahozni, és egy füst alatt egy harmadik egyházkerületet akartak kreálni, és ennek élére pedig Szabó Józsefet megválasztatni.

Ordass Lajos ezen a ponton két dolgot jelentett ki. Az egyik az volt, hogy annak idején Vető Lajos lemondása törvényes volt, ugyanígy Túróczy Zoltán megválasztása is. Nem alkalmazható rá a fent említett törvényerejű rendelet, ha nyugalomba akar vonulni, akkor ezt megteheti. Horváth János erre kissé cinikusan kijelentette, hogy az Elnöki Tanács bármikor dezavualhatja az ÁEH-t, és akkor Túróczyra alkalmazhatják a rendeletet. A másik, amit mondott az volt, hogy a gyülekezeteknek meg kell kapniuk a szabad választás jogát.

Ettől a pillanattól kezdve már Vető visszajöveteléről illetve a harmadik egyházkerület megalakításáról folyt a beszélgetés. Ordass közölte, hogy mind új kerület alapításának, mind pedig a püspökválasztásnak a kérdésében „az egyháznak törvényben biztosított teljes szabadságát kell biztosítani.” Az ÁEH vezetője azt sérelmezte, hogy Vetőt az

zal, hogy teológiai tanárrá tették – annak idején ez is az ő kérésükre történt! – végeredményben kikapcsolták az egyházpolitikából. Pedig nekik ebben a minőségben van szükségük rá! Ordass kijelentette, hogy azt el tudná fogadni, hogy ne legyen új egyházkerület, hanem Vető és Szabó szálljanak ringbe a Túróczy nyugdíjba menetelével megürülő északi egyházkerületi püspöki székért. Azonban az ÁEH kívánságára jelenlévők azt hangsúlyozták, hogy Vetőt még egyszer nem lehet kitenni az "újraválasztás bonyodalmainak", hanem egyszerűen vissza kell tenni a helyére. Annál is inkább, mert, mint Pálffy Miklós hangsúlyozta, Vető annak idején – az ellenforradalom alatt – egy halál-listára is felkerült, és majdnem meggyilkolták! Mindebből egy árva szó nem volt igaz, azonban nagyon jól hangzott, és akadt is, aki el is hitte!

Ordass megismételte, hogy Vető lemondása törvényes volt, ugyanígy Túróczy megválasztása. Kijelentette, hogy olyan érzése van, mintha "az egyházon belül lévő ellenzék vallatóórán" lennének. Ez a kijelentése egy lavinát indított el, mert Horváth János kijelentette, hogy az 56-os események előtt "pozitív szerepet" betöltő személyeket vezető pozíciókba kell visszahozni. Grünvalszky Károly, Friedrich Lajos, Groó Gyula, Ottlyk Ernő, Koren Emil, és mások vezető pozíciókba történő helyezését, ugyanakkor ezzel párhuzamosan Zászkaliczky Pál, Botta István, Veöreös Imre, és mások eltávolítását követelték. Horváth készséggel elismerte, hogy olyan személyi változásoknak is be kell következni, amelyek az államnak kedvezőek, az egyháznak azonban hátrányosak lesznek. Ordass és az egyházi bizottság ezt nem vállalta. Erre Horváth János megszakította a tárgyalásokat. Kijelentette, hogy Mihályfi és Darvas visszatérnek, az evangélikus egyház nem kaphat nyugati segílyt, és Grnák Károlyt miniszteri biztosként kiküldik az egyetemes egyházhoz, és a két egyházkerülethez. 1957. november 26-án történt mindez. A jövő – legálabbis emberileg nézve – egyszerre bizonytalanná vált. [Folytatása következik.]

Dr. Böröcz Enikő ev. lelkész, egyháztörténész

TALÁLKOZÁSOK

Mint ismeretes, dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház külkapcsolatokért felelős püspöke és Pröhle Gergely országos felügyelő 2009. november 28-a és december 7-e között látogatást tett az Amerikai Egyesült Államokban és Kanadában: Torontóban, Chicagóban, Columbusban, Clevelandban, Cuyahoga Fallsban, Washingtonban fordultak meg hivatalos ügyekben. Clevelandi látogatásuk mély nyomokat hagyott emberekben, akik csokorba gyűjtötték véleményeiket és benyomásait.

Pásztori-Kupán István-Gergely református lelkipásztor: Az országos felügyelő, Pröhle Gergely amellett, hogy megnyerő személyiség, "világi létére" elkötelezett keresztyén. Ő az, akire nézve el tudom fogadni az egyébként gyakran gyanakvással kezelt "entschiedener Christ" (elkötelezett keresztyén) jelzőt. Elsősorban és legfőképpen azért mert ezt nem mondja, hanem mintegy árad belőle. Előadása közvetlen, megragadó, élvezetes és konkrét volt. Sokáig hallgattam volna még. Azon ritka férfiak közül való aki nem erőből, nem huncutságból, hazudozásból, és ehhez hasonlókból, hanem hitből politizál. Ilyen módon nem csupán megengedett, hanem egyenesen kötelező is a keresztyéneknek politizálni.

Fabiny Tamás püspök karizmatikus személy. Tudós teológus, mélyen érző pásztor, megragadó erővel bíró kérő. Az Istentiszteleten ezért hosszú idő óta ismét úgy éreztük magunkat, mint egykor gyermek- és ifjúkorunkban. A prédikáció valóban bizonyoságtétel volt, üzenet-hirdetés, vagy Pál kifejezésével élve "léleknek és erőnek" megmutatása. (1Korinthus 2:4).

Hálások vagyunk Istennek, az ige hirdetőjének és a vendéglátó clevelandi magyar evangélikus gyülekezetnek a csodálatos szép ajándékért. Pozitív irigység fog el, hogy a ti "kicsinynek" mondott Magyarországi Lutheránus Egyházatoknak ilyen kiváló őrállókat rendelt az Úr. Szívből kérem Őt, adjon még sok hozzájuk hasonlót mindnyájunknak.

Endrei Ferenc református lelkipásztor: Fabiny Tamás püspök úr nagyon kedves, közvetlen, testvéri hangon társalgott velünk. Az egyházaink ügyében mindvégig azt éreztette, hogy mi mindannyian együvé tartozunk. Betekintést nyújtott abba, amit a magyarországi egyház élt át, és amit ma él át. Pröhle Gergely kiválóan ecsetelte szülőhazánk erkölcsi nivóját, utalva a rengeteg korrupcióra az ország jelenlegi vezetői körében. Ugyanakkor reményt keltett bennünk a jövőre nézve. Ez a két nagyszerű keresztyén férfi, akik felett örülhetünk, hogy ők komoly vezető szerepet töltenek be odahaza.

Bernhardt Béla evangélikus főesperes: Két nagyszerű, közvetlen természetű, meleg-

szívű emberrel találkoztunk Fabiny Tamás püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő személyében, akik nemcsak az ország és a hazai evangélikus egyház sorát viselik szívükön, hanem messzenemő megértéssel vannak a szórványsorsban élők iránt. Különösen pozitív tényezőnek számít a teológiai főiskolákkal, különösen a columbusival való kapcsolatépítés, az Északkelet Ohio Egyházkerület és a hazai evangélikus egyház közötti testvérkapcsolatok kialakításának a lehetősége, az északamerikai magyar evangélikusokra vonatkozó levéltári, stb. iratok feldolgozása fontosságának a felismerése, a még meglévő magyar evangélikus gyülekezetek, az egykori magyar evangélikus gyülekezetek, és az AMEK szolgálata értékének az elismerése, az ELCA és a MEE egyházközi kapcsolata erősítése.

Krasznai Csaba református esperes: Az alkalom meghitt, baráti és testvéri volt, jó volt közösségben lenni püspök úrral és felügyelő úrral. Mind az áhitat, mind pedig az előadás nagyszerű és áldott alkalmak voltak.

Dr. Fazekas László baptista lelkész: Megtisztelő és felemelő volt részt venni dr. Fabiny Tamás és Pröhle Gergely urak jelenlétében tartott lelkésztalálkozáson. Ott-hon láttam egy riportot, amelyben bemutatták püspök urat, kinek megdöbbentő volt sokirányú teológiai felkészültsége. A személyes találkozásokon átélhettük a felekezet nélküli, alázatos, szeretetteljes, és testvéri, biblikus magatartását is. Ez a viselkedés a láthatatlan anyaszentegyházhoz tartozás mintája. Nagyon megnyerő az evangélium tiszta értelmezése igehirdetésben.

A felügyelő úr retorikájában kimagasló "lelki ajándékról" beszélt. Izgalommal figyelttem bonyolult körmondatait, vajjon mi a következő gondolat, amelyeket beszéd közben szerkesztett. Nagyformátumú tudós, külügyminiszternek ajánlanám a következő kormányban. Sajnálatos, hogy igen magas német kitüntetéséhez személyesen nem gratulálhattam.

Botánszky Igor hetednapos adventista lelkész: Örültem, hogy személyesen is megismerhettem dr. Fabiny Tamásban az Északi Evangélikus Egyházkerület püspökét és Pröhle Gergelyben a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelőjét. Mindkettőjükben igazán közvetlen, barátságos, "egyházfiak"-kal gazdagodott ismeretségi köröm.

Csépes Elza presbiter: Úgy érzem, van támaszunk, segítők. Van, aki imádkozik értünk. Látták sorsunkat, küzdelmeinket. Öröm volt velük lenni. Isten áldja őket!

Korner Veronika Julia, gyülekezeti tag: Ez a látogatás közösségi élmény volt számomra: Megmutatta, hogy felekezeti hovatartozástól, földrajzi helytől, és egyházkerülettől függetlenül is létezik összetartozás.

A Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Gyülekezet – és azon túl, a Clevelandban élő magyarság – nincs egyedül örömeiben, bánatában, gondok közepette sem. Emlékezetes volt emellett megtapasztalni az őszinte érdeklődést, a közvetlenséget, és a szeretetet a püspök úr és a felügyelő úr részéről. Mindenkihez volt néhány figyelmes szavuk. Végül, öröm volt látni a teli templomot.

Hargitai István gyülekezeti tag: Részemről a vasárnapai találkozásnak a fénypontja az új ádventet sugalló prédikáció volt. A püspök úr fejtegetései bennem azokat a gondolatokat hozták felszínre, amelyek az elkövetkező ádventet inkább egy új szellemi korszak realizálásában látják, mintsem Jézus második eljövételének a korai eléréseiben. Hisz meg van írva, hogy amikor újra eljön a Béke Fejedelme, csak a szellemi szeknek lesz látható. A prédikáció kifejtette az egység, az összetartozás gondolatát, amit magasabb szinten kívánatos értelmeznünk, mint csupán csak a magyar evangélikusok összetartozását, sőt még annál is fenségesebb szinten, mint a keresztyénység egységét. Parányi Földünk lakosai mind Isten gyermekei s így az Ő atyaságában valósul meg az istenfiak testvérisége. Ez a család képezi a tágabb Isten országát és kozmikus szinten pedig, a nagy univerzum családját.

Leitgeb Sándor kórustag: Mindég megmaradnak bennem azok a képek, amiket dr. Fabiny Tamás püspök úr szavai alkottak bennem a füvel és gazzal benőtt vasúti sínekről, s az elhagyott állomásról, amerre utunk vezet az Úr felé.

Magyar iskolásaink: Nagyon aranyos a püspök bácsi és a "helyettese", a Gergő bácsi. Az a jó, hogy nekik is vannak gyermekeik, ezt éreztük rajtuk, mert olyan "gyermek szaguk" volt. Biztosan játszottak volna velünk, de a felnőttek elvitték őket tőlünk.

Konfirmált tagjaink nevében, Radics Gábor: Köszönjük szépen a látogatást. Életünkben nagyon időszerű volt, hiszen felnőttként hetekkel a látogatás előtt tettünk bizonyos hitünk megerősítéséről és egy püspöki áldás az anyaországból még jobban megerősíti hitünket: Így tudjuk, hogy kis közösségünk, amelyhez aktívan tartozunk, fontos az otthoni egyházvezetőink számára. Hogy ilyen magasrangú egyházi vezető áldott meg, ajándékozott meg személyesen, ez megtiszteltetés nekem, különösen itt idegenben, de otthon is. Köszönet érte, örök emlék marad ez nekünk, amire büszkék vagyunk.

Tamásy Éva evangélikus lelkész: Köszönet, hogy eljöttek, hogy látták és érezték az örömünket, küszködéseinket, az életünket. Látták mit jelent a szórványban kicsi szórványként élni.

Köszönjük, hogy benne vagyunk szívük
 - - - - folytatva a 7. oldalon - - - -

BÖJTI ELŐSZÓ

- **Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerontsa. (1János 3:8b)**

Böjt kezdetén az ige a minket érő kísértésekről, próbatételekről tanít. Ezek között Istenhez kiálthatunk, mert Ő meghallgat, s velünk lesz a nyomorúságban. "Jézus is megkísértetett és szenvedett, ezért segíthet azokon, akik megkísértettek." (Zsidók 2:18) De csak kívülről volt megkísérthető, belülről soha, mert Jézus büntelen! Az első Ádám elbukott éden kertjében, de az új Ádám legyőzte a kísértést, sőt magát a kísértőt is a kereszten. Az ördög (a vádoló) módszere nem változott; mindig kételkedést akar támasztani szívében Isten szava iránt: "Csakugyan azt mondta Isten...?" (1Mózes 3:1) "Ha Isten Fia vagy..." De mi ne álljunk szóba vele! Jézus is "csak" Isten igéjével válaszolt mind a három kísértésre: "Meg van írva..." (Lásd Máté 4:1-11!) Ezek az ősi próbatételek minket is elérhetnek: "...a test kívánsága, és a szemek kívánsága, és az élet kérése..." (Lásd 1János 2:16) "Isten épben azért ad hitet, hogy tudjam: Krisztus legyőzte értem az ördögöt. Nem félek hát a kísértéstől. Hiszen arra való az, hogy a hitem megerősödjék" – vallja Luther. Mit tehetünk, ha kísér-

TALÁLKOZÁSOK

----- folytatva a 6. oldalról -----
csücskében. Köszönjük, hogy az anyaegyházunk lehet a Magyarországi Evangélikus Egyház. Nem választ el bennünket az óceán, hiszen Krisztus szeretetében közel vagyunk egymáshoz, a lelkünk összeér.

Lelbach Andrea, gyülekezeti tag: Rokonom Tamás püspök. Most találkoztam vele életben először, pedig 91 éves vagyok. Sokat jelentett nekem az ő ittléte, alázata, kedvessége, humora. Az Istentisztelet után odajött hozzám és felismert a sok öregasszony között. Olyan jó érzés töltött el, hiszen egyedül vagyok, rokonom nincs itt, és most ő itt volt. Másnap kimentünk a magyar temetőbe, imádkoztunk együtt Toniért, a férjemért és mindenkiért. Hazajövet átadta a könyvét, azóta már háromszor elolvastam, fantasztikusan jó. Nagyon sajnálom, hogy keveset lehettem vele, lehet, hogy már ebbe a földi életbe nem találkozunk, kár. **Összeállította Tamásy Éva - e.p.**

tésbe jutunk? "Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk..." (Zsidók 4:16) Isten újjászülett gyermekei megtapasztalhatják életükben fenti igénk örömhírét; de az, "aki nem cselekszi az igazságot, nem az Istentől van, és az sem, aki nem szereti a testvérét!" (1János 3:10) Az istenfélő Jób próbatétele az Úr tudtával és beleegyezésével történt. Jób a sátán (az ellenség) rágalmozása ellenére kiállotta a hit próbáját, mert Isten előtt borult le, s Őt magasztalta: "Áldott legyen az Úr neve! Még ebben a helyzetben sem vétkezett..." (Jób 1:21-22) A választott nép vándorlásának példája számunkra is intés és bátorítás: "Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtkön felül kísérteni; sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadság útját is..." (1Korinthus 10:13b) Jézus a mi Szabadítónk; véres keresztyén legyőzte a bűnt, a halált, és az ördög hatalmát! Az Úrba vetett hitünk által, nem pedig a saját erőnkben tudjuk csak megvalósítani Jakab tanácsát mindennapi életünkben: "Engedelmeskedjete az Istennek, de álljatok ellen az ördögnek, és elfut tőletek." (Jakab 4:7) Reformátorunk ajánlatát is fogadjuk meg: "Két fegyverünk van, amelytől reszketve fut az ördög: az ige és az imádság..." – E böjti időben arról elmélkedjünk, hogy miért jelent meg a sátán legyőzője, s hogy a mi irgalmas és hű főpapunk mi módon szerzett engesztelést bűneinkért! Azért jött Jézus, "hogy halála által megsemmisítse (...) az ördögöt; és megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok voltak." (Zsidók 2:14-15) Krisztus ezeréves uralma kezdetén egy angyal megkötözi a kísértőt. Örökre boldog, "akinek része van az első feltámadásban: ezeken nincs hatalma a második halálnak." (Jelenések 20:6) Uram! "Adj a harcban, kísértésben / Erőt nékem, / Védj, ha sátán törbe csal." (Ev. Énekeskönyv 516:5) **Garai András - e.é.**

ESEDÉKES AZ ELŐFIZETÉS/AMEK-TAGSÁG MEGÚJÍTÁSA ÉS A HÁTRALÉKOK RENDEZÉSE

A 27. ZSOLTÁR

Világosságom és segítségem az Úr, kitől félnék? Életemnek ereje az Úr, kitől rettegnék? Ha rám támadnak is a gonoszok, szorongató ellenségeim, hogy marcangoljanak engem, majd megbotlanak, és elesnek. Ha egy egész tábor jön is ellenem, nem fél a szívem. Ha háború tör is rám, én akkor is bizakodom. Egy dolgot kérek az Úrtól, azért esedezem: hogy az Úr házában lakhassam egész életemben; láthassam, milyen jóságos az Úr, és gyönyörködhessem templomában. Megóv engem sátrában a veszedelem napján. Elrejt sátra mélyén, magas kősziklára helyez engem. Így hát fölemelt fővel állok ellenségeim között, ezért örvendezve mutatok be áldozatot az Úr sátrában, és éneket zengek az Úrnak. Halld meg, Uram, hívó hangomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg! Ha ezt mondod: Járuljatok színem elé! – szívem így válaszol: Színed elé járulok, Uram! Ne rejtse el előlem orcádat, ne utasítsd el haragosan szolgálodat! Te vagy az én segítségem, ne vess el, ne hagyj el, szabadító Istenem. Ha apám, anyám elhagyna is, az Úr magához fogad engem. Uram, taníts meg utadra, vezess a helyes ösvényen, mert ellenségeim vannak! Ne dobj oda ellenségeim indulatának, mert hamis tanúk támadtak rám, bosszút lihegnek. De én hiszem, hogy még meglátom az Úr jóságát az élők földjén. Reménykedj az Úrban, légy erős és bátor szívű, reménykedj az Úrban!

Dicsőség az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek, miképpen volt kezdetben, most és mindenkor, és mindörökkön-örökké. Amen.

ÍGY IMÁDKOZZUNK!

Mindenható, örök Isten, Aki oltalmunk vagy minden veszedelemben, amely testünket és lelkünket fenyegeti! Ne vess meg minket erőtlenségünkért, hanem siess segítségünkre, és szabadíts ki gonosz indulataink rabságából. Nyisd fel szemünket, hogy világosan felismerjük és félelem nélkül néven nevezük mindazt, ami az életet rombolja, és rátaláljunk Krisztusra, Aki a mi békeségünk mindörökké. Ámen. **EILK**

GYÜLEKEZETI HÍREK

Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia
Elnök: Bernhardt Béla főesperes
1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107
Tel.: (216) 221-3178
E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net

CLEVELAND – ELSŐ

Beszolgáló lelkészek: Juhász S. Ferenc és Tamásy Zoltán.

Templom és lelkési hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet de. 10:15 órakor, angol-magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonja 561-7316. A lelkész telefonszáma: 941-2212.

TORONTO

Lelkész: Tamásy Éva

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán

Templom: 116 Bond Street. Lelkési hivatal: 3245 West 98th Street, Cleveland, OH 44102-4601, USA; tel. (216) 961-6895. Felügyelő: Dr. Mekis Éva, 34 Langbourne Pl., North York, ON M3B 1A9 (minden posta ideküldendő); tel. (416) 441-9300. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó 2. és 4. vasárnapján du. 4-kor.

Az Árpádházi Szent Erzsébet r.k. templomban tartottuk a 41. ökumenikus imánapot, melyen szép számmal jelentek a különböző felekezetekhez tartozó magyar testvérek. ■ Beteg testvéreinkre szeretettel gondolunk, Babos Sándorra, Isten adjon neki testi-lelki erőket, valamint Mekis Ádámnéra, dr. Mekis Éva édesanyjára. ■ Isten Lelke vezérelje Testvéreinket! Szeretettel, Tamásy Éva és Zoltán.

CLEVELAND - NYUGAT

Lelkész: Tamásy Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkési hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul, Gyermekistentisztelettel is. Úrvacsoraosztás a hó első vasárnapján és ünnepnapokon.

Szeretettel hírdetem alkalmainkat, amelyekre mindnekit szeretettel hívunk és várunk! ■ Minden csütörtökön este 8 órakor a Kis Magyar Kórus tartja próbáit; szeretettel várunk új tagokat is, akik szeretnek énekelni és vágnak egy lelki közösségre. ■ Csütörtökön konfirmációi oktatást tartunk. Két konfirmandus testvérünk nagy szeretettel és izgalommal tanulja a Kátét: Dezső Bernadett és Tamásy Márton. ■ Csütörtökön és pénteken magyar sikolát tartunk. ■ Beteg testvéreink, Juhász Terézia, Kemes Ilona, de minden gyengélkedő, idős testvére imádságban gondolunk minden Istentiszteleten. ■ Irodalmi műsorunk: február 20-án este 5 órakor, március 15-i megemlékezés a március 14-i ebéd, március 27-én szintén irodalmi műsor. ■ Isten szeretete töltse be mindannyiunk életét! Szeretettel, Tamásy Éva.

*Keresztfán én üdvösségem,
Megváltó szent Jézusom,
E világ mit használ nékem,
Csak Te vagy én vigaszom!
Szívem, e bűnbánó szív,
Mindenkor csak Téged hív,
Örömben, keserűségben —
Keresztfán én üdvösségem!*

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2010 MÁRCIUS

1. 85. Zsoltár – János 11:32-45
2. Jób 2:1-10 – János 11:46-57
3. 2Mózes 17:1-7 – János 12:1-11
4. 1János 1:8-2:6 – János 12:12-19
5. Lukács 9:43-48 – János 12:20-26
6. Galata 2:16-21 – János 12:27-36

BŐJT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige. Lukács 9:62

7. 1Korinth. 10:1-13 – Lukács 13:1-9
8. Lukács 14:25-35 – János 12:37-50
9. Jób 7:11-21 – János 13:1-11
10. Márk 9:38-47 – János 13:12-20
11. Márk 8:10-21 – János 13:21-30
12. Máté 10:34-39 – János 13:31-38
13. Lukács 17:28-33 – János 14:1-7

BŐJT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 12:24

14. 2Korinth. 5:16-21 – Luk. 15:1-32
15. 5. Mózes 8:2-10 – János 14:8-14
16. Jób 9:14-35 – János 14:15-27
17. 32. Zsoltár – János 14:27-31
18. 2Korinthus 4:11-18 – János 15:1-8
19. János 10:17-26 – JÁNOS 15:9-17
20. 57. Zsoltár – János 15:18-16:4

BŐJT 5. VASÁRNAPJA

Heti ige: Máté 20:28

21. Filippi 3:8-14 – János 12:1-8
22. Zsidók 7:1-27 – János 16:5-15
23. Jób 19:21-27 – János 16:16-24
24. Zsidók 9:11-15 – János 16:25-33
25. 1Korinthus 2:1-5 – János 17:1-5
26. Zsidók 10:1,11-18 – János 17:6-16
27. Jelenések 14:1-5 – János 17:17-26

VIRÁGVASÁRNAP

BŐJT 6. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 3:14-15

28. Filippi 2:5-11 – Lukács 23:1-49
29. Róma 5:6-11 – János 18:1-11
30. 24. Zsoltár – János 18:12-27

31. Ézsaiás 26:20-21 – János 18:28-40

2010 ÁPRILIS

1. NAGYCSÜTÖRTÖK

1Korh. 11:23-26 – János 19:1-16a

2. NAGYPÉNTEK

Zsidók 10:16-25 – János 19:16b-30

3. NAGYSZOMBAT

Jer.Sir. 11:23-26 – János 19:31-42

HÚSVÉTVASÁRNAP

A FELTÁMADÁS ÜNNEPE

Heti ige: Jelenések 1:18

4. 1Korinth. 15:19-26 – János 20:1-10

5. HÚSVÉTHÉTFŐ

Ézsaiás 25:6-9 – János 20:11-18

6. 114. Zsoltár – János 20:19-23
7. 1Korinth. 15:35-49 – János 20:24-31
8. 1Korinthus 15:50-57 – János 21:1-14
9. 1Korinth. 5:6b-8 – János 21:15-19
10. 2Timóteus 2:8-13 – János 21:20-25

HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: 1Péter 1:3

11. Jelenések 1:4-8 – János 20:19-31
12. Ézsaiás 42:10-16 – Efezus 1:1-10
13. Jób 42:7-17 – Efezus 1:11-14
14. 1Péter 1:22-25 – Efezus 1:15-23
15. János 17:9-19 – Efezus 2:1-10
16. Lukács 23:50-56 – Efezus 2:11-22
17. János 12:44-50 – Efezus 3:1-13

HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 10:1, 27-28

18. Jelenések 5:11-14 – János 21:1-19
19. 4Mózes 27:12-23 – Efezus 3:14-21
20. 1Korinthus 4:9-16 – Efezus 4:1-6
21. János 17:20-26 – Efezus 4:7-16
22. 30. Zsoltár – Efezus 4:17-24
23. Máté 26:30-35 – Efezus 4:25-32
24. János 14:1-6 – Efezus 5:1-14

HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: 2Korinthus 5:17

25. Jelenések 7:9-17 – János 10:22-30
26. Róma 1:18-25 – Efezus 5:15-20
27. 2Korinthus 5:11-18 – Efezus 5:21-33
28. János 8.31-36 – Efezus 6:1-4
29. Róma 8:7-11 – Efezus 6:5-9
30. János 19:1-7 – Efezus 6:10-17 L&RCL

AMIÉRT ANNYIRA KÉSETT A DECEMBERI SZÁM

Kedves Olvasóink! November végére, mint a télen feltorlódnó jégablak, nagyon összesűrűsödtek a tennivalók. Megvolt az éppen adventet kezdő gyülekezeti szolgálat elkötelezettsége, készültünk az AMEK közgyűlésére és a kapcsolatos tíznapos programra, s esedékes volt a lap decemberi számának a szerkesztése/kiadása. A szolgálatok szépen lezajlottak, az AMEK program sikeresen megvalósult, de a szerkesztés várt, hogy az AMEK közgyűlésről is rövid közlés jelenhessen meg a lapban. A lapot december 11-én vittem nyomdába, s onnan 14-én hozhattam el. Sajnos még aznap kórházba kerültem, ahol tíz napig tartottak megfigyelésre, kivizsgálásra. Éppen 23-án estére bocsátottak el. A drága ünnepek Isten kegyelméből erőgyűjtéssel, lábadozással teltek el. Végül is csak január 7-én adhattam postára a lapot. Megértésüket kérve, szíves türelmüket ezúton köszönöm meg. Erős vár a mi Istenünk! Bernhardt Béla, szerkesztő.